

heijastelevat ennen muuta kääntäjänsä ja kokoaajansa näkemyksiä, vaikka tämä pyrkisikin objektiivisuuteen. Lehtitekstistä poimittu muutaman lauseen lainaus on aina valinta, eikä referointi korvaa alkuperäistekstiä. Tätä Karppinenkaan ei pyri kieltämään ilmoittaen jättävänsä johtopäätösten teon lukijalle. Jos matkaeväänä on ripaus lähdekriittisyyttä, Karppisen sujuvasta sanankäytöstä ja asiantuntemuksesta voi nauttia hyvillä mielin.

Kaikkiaan Karppisen teos on mielenkiintoinen synteesi ja läpileikkaus, joka puolustaa omaa paikkaansa Venäjä-tutkimusten ja poliittisten analyysien joukossa. Se aukaisee Putinin Venäjän aatteellista kenttää myös venäjää osaamattomalle suomalaislukijalle antaen hyödyllisiä taustaeväitä

nykytilanteen seuraamiseen. Presidentin vaihtuminen, Kaukasian ongelmat tai kuuluisan toisinajattelijan kuolema avautuvat uudella tavalla, kun niiden takaa löytyvää ideologista problematiikkaa voi kurkistaa venäläisin silmin, edes lainatuilla laseilla ja vilkaisun verran.

Yhtenäisen lähdeluettelon puuttuminen kuitenkin hämmästyttää. Siteerattujen lehtitekstien skaalaa on vaikea hahmottaa pelkän tekstin perusteella, vaikka se ainakin historiantutkijan näkökulmasta olisi mitä olennaisinta ja kiinnostavinta taustatietoa. Niin ikään lähdeluettelo olisi suureksi avuksi, jos jokin käsitellyistä aiheista innostaa tutkimaan asiaa itsenäisesti lisää.

Kati Parpei

Venäjän ihmisoikeusliike esittäytyy

Venäjän ihmisoikeusliike. Toim. Juri Džibladze, Anna Sevortjan ja Airi Leppänen. Helsinki: Palmenia, 2007.

Moskovalainen Demokratian ja ihmisoikeuksien kehittämiskeskus ja suomalainen Kansainvälinen solidaarisuussäätiö ovat julkaisseet yhteisvoimin kirjan Venäjän ihmisoikeusliikkeestä. Kirja pohjautuu kahdelle jo aiemmin julkaistulle laitokselle: vuonna 2003 julkaistulle saksankieliselle *Kehittykö Venäjästä oikeusvaltio?* sekä vuonna 2004 ilmestyneelle venäjänkieliselle versiolle otsikolla *Venäjän ihmisoikeusliike – kollektiivinen muotokuva*. Suomenkielinen laitos on tekijöiden mukaan monella tapaa täysin uusi teos, koska se sisältää useita ennen julkaisemattomia artikkeleita.

Teos pyrkii valaisemaan ihmisoikeusliikkeen toimintaa Venäjällä ja rohkaisemaan yhteistyöhön suomalaisten ja venäläisten kansalaisjärjestöjen välillä.

Kirja jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen puolisko tarjoaa erilaisia näkökulmia ihmisoikeuksien tilaan Venäjällä ja toinen puoli esittelee muutamia keskeisiä venäläisiä ihmisoikeusjärjestöjä ja heidän toimintaansa. Kirjoittajakaarti koostuu tutuista pitkän linjan ihmisoikeusaktiiveista, joista monella on kokemusta jo neuvostoaikaisesta dissidentiliikkeestä. Tunnetuimpina niminä mainittakoon Sergei Kovaljov, Juri Džibladze ja Aleksander Daniel. Kirjoittajat edustavat juuri sitä älymystöstä kumpuaavaa, kansasta vieraantuneeksi ja turhan länsimieliseksi moitittua ”klassista” ihmisoikeusliikettä, johon venäläinen virkavalta on kohdistanut kovaa kritiikkiä koko

2000-luvun ajan.

Kirjan voikin nähdä jonkinlaisena ihmisoikeusliikkeen edustajien puolustuspuheena. Vaikka kirjan kirjoittajat ovat syvästi huolissaan Venäjän nykykehityksestä – Venäjän poliittisten vankien kohtalosta, kansalaisjärjestökentän kasvaneesta kontrollista ja järjestöjen kokemasta poliittisesta painostuksesta, rajusti kasvaneesta muukalaisvihamielisyydestä sekä kiristyneistä sananvapauden rajoituksista – pyrkii kirja välttämään mustavalkoisen ”paha valtio vastaan pyyteettömät aktivistit” -asetelman maalailua. Kirjoittajat toteavatkin perustellusti, että Venäjän nykytodellisuus tuottaa erityyppisiä ja varsin ristiriitaisia kehitystendenssejä. Esimerkkinä tästä voidaan pitää vaikkapa sitä, että kaksi kirjan kirjoittamiseen osallistuneista aktiiveista toimii presidentin alaisen kansalaisyhteiskunnan instituutioihin ja ihmisoikeuksiin keskittyvän neuvoston jäsenenä.

Kirjan toimittajien mukaan kaikkein keskeisin kysymys venäläisen ihmisoikeusliikkeen tulevaisuuden kannalta on loppujen lopuksi se, kykeneekö se saamaan toiminnalleen kansan sympatian ja tuen. Ihmisoikeusliike ei ole vielä toistaiseksi onnistunut valloittamaan kansan syvien rivien sydäntä eikä mieltä, vaan sen toiminta ja päämäärät ovat pysyneet useimmille venäläisille etäisinä. Korruption, viranomaisten mielivaltaisuuden sekä oikeusvaltion puutteiden jatkuva läsnäolo venäläisessä arkitodellisuudessa saattaa kuitenkin asteittain herättää kansalaiset ihmisoikeusliikkeen tueksi.

Sinikukka Saari

Kovan linjan energiajätti

Anne Kuorsalo, Ilmari Susiluoto & Markku Valkonen: *Venäjä – kovan linjan energiajätti. Hel-*

sinki: Edita Kleio 2007.

Anne Kuorsalon, Ilmari Susiluoto